

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI DO SPRAW
KONTROLI PAŃSTWOWEJ
(NR 54)
z dnia 24 czerwca 2025 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji do Spraw Kontroli Państwowej (nr 54)

24 czerwca 2025 r.

Komisja do Spraw Kontroli Państwowej, obradująca pod przewodnictwem posła **Marka Sawickiego (PSL-TD)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

- rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji Finansów Publicznych sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r. (druk nr 1295) wraz z analizą Najwyższej Izby Kontroli (druk nr 1364) w zakresie części budżetowej 12 – Państwowa Inspekcja Pracy:
 - dochody i wydatki.

W posiedzeniu udział wzięli: **Ewa Wójcik** radca w Departamencie Finansowania Sfery Budżetowej i **Diana Sędzińska** główny specjalista w Departamencie Instytucji Płatniczej Ministerstwa Finansów, **Marcin Stanecki** główny inspektor pracy wraz ze współpracownikami, **Konrad Kostępski** p.o. dyrektor Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Tadeusz Cieśluk** i **Tadeusz Oset** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Witam państwa ponownie. Witam również naszych gości, pana ministra Marcina Staneckiego z ekipą. Witam również przedstawicieli NIK.

Otwieram posiedzenie Komisji do Spraw Kontroli Państwowej.

Stwierdzam kworum.

Czy są uwagi do porządku dziennego posiedzenia? Nie ma uwag. Porządek dzienny przewiduje rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji Finansów Publicznych sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r. (druk nr 1295) wraz z analizą NIK (druk nr 1364) w zakresie części budżetowej 12 – PIP.

Bardzo proszę pana ministra Marcina Staneckiego o przedstawienie budżetu państwa w części budżetowej 12 – PIP.

Główny inspektor pracy Marcin Stanecki:

Dziękuję bardzo serdecznie. Dzień dobry państwu.

Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo, przesłana do państwa, do Komisji, informacja z wykonania budżetu państwa części 12 – PIP zawiera szczegółowe dane o zadaniach i działaniach PIP w 2024 r. sfinansowanych ze środków publicznych. W swoim wystąpieniu zamiast na liczbach chciałbym się skupić na efektach pracy. Przeszło 1,5 tys. inspektorek i inspektorów pracy, których praca często ma wymiar wykraczający poza nasze sprawozdanie finansowe. PIP przeprowadziła w zeszłym roku prawie 62 tys. kontroli. Skupiliśmy się na sprawach najważniejszych, na sprawach dotyczących terminowej wypłaty wynagrodzeń, bezpieczeństwa pracowników i uczciwego traktowania ich przez pracodawców.

Część tych kontroli stanowiła odpowiedź na napływające do inspekcji skargi ze strony pracowników szukających wsparcia w urzędzie administracji publicznej. Podczas naszych kontroli zaobserwowaliśmy rekordowy wzrost zaległości w wypłacie wynagrodzeń. Dzięki interwencji inspektorów ponad 52 tys. osób otrzymało przeszło 158 000 tys. zł zaległych wynagrodzeń. Nasze działania w tym zakresie stanowiły odpowiedź na zgłoszenia pracowników pozbawionych wynagrodzeń, dla których PIP jest w praktyce jedynym urzędem państwowym, do którego mogą zwrócić się o udzielenie pomocy. Możliwość natychmiastowego działania w tym zakresie dają nam nakazy płacowe zapewniające sprawną procedurę dochodzenia zaległości w postępowaniu administracyjnym.

Inną formą wsparcia zatrudnionych na naszym rynku pracy były interwencje inspektorów pracy w przypadku nieprawidłowego stosowania kontraktów cywilnoprawnych. Dzięki zwykłym, niewiążącym pracodawców wnioskom, poleceniom inspektorzy pracy przekształcili przeszło 3,2 tys. kontraktów cywilnoprawnych. Dzięki temu pracownicy zyskali lepszą ochronę i gwarancje wynikające z Kodeksu pracy, takie jak prawo do urlopu wypoczynkowego czy prawo do odpowiedniego odpoczynku w ciągu doby i tygodnia pracy.

Szczególnie dumny jestem z interwencji dotyczących bezpieczeństwa zatrudnionych. W zeszłym roku inspektorzy zlikwidowali ponad 77 tys. przypadków bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia pracowników. Oznacza to, że co najmniej kilkadziesiąt tysięcy osób uniknęło wypadku zagrażającego ich życiu i zdrowiu. Taki efekt działalności PIP jest dla mnie bardzo ważny, choć skutki naszych działań są niezwykle trudne do oszacowania. Bo jak wyliczyć cierpienie pracownika czy jego rodziny wskutek wypadku ograniczającego możliwość zwykłego funkcjonowania i przekreślającego dotychczasowe plany na przyszłość? Jak oszacować koszty takich wypadków dla polskiej gospodarki i samych przedsiębiorców? Myślę, że jest to jedna z najważniejszych, jak nie najważniejsza funkcja PIP. Dlatego by przeciwdziałać wypadkom przy pracy, podejmujemy wiele działań wspólnych z przedsiębiorcami działającymi w poszczególnych branżach, by podnosić w nich świadomość niebezpieczeństw, jakie niesie praca na przykład w budownictwie, przetwórstwie czy dynamicznie rozwijających się ostatnio inwestycjach na kolei.

Takie przeciwdziałanie widać również w rosnącej liczbie porad prawnych, jakich udzieliśmy w zeszłym roku zarówno zatrudnionym, jak i pracodawcom. Ponad 900 tys. porad, których udzieliśmy podczas wizyt w zakładach pracy, rozmów telefonicznych czy bezpośrednich spotkań w okręgach i oddziałach PIP, to jest naprawdę spora liczba. W większości dotyczyły one wynagrodzeń, czasu pracy, treści umów czy uprawnień rodzicielskich. Coraz częściej w takich rozmowach pojawiają się kwestie dotyczące mobbingu i innych form nieprawidłowego traktowania zatrudnionych w godzinach pracy. Każda osoba, czy to pracownik, czy pracodawca, który zwróci się do nas o pomoc w rozstrzygnięciu wątpliwości, może liczyć na nasze wsparcie. Z mojego doświadczenia wynika, że w wielu przypadkach zwykła rozmowa pozwala wygasić spór między pracownikiem i pracodawcą, uspokoić atmosferę w pracy czy uniknąć wieloletniego procesu przed sądem. Co ważne, angażujemy się także w liczne prace nad zmianą obowiązujących przepisów, zarówno w zakresie mobbingu, równości płac czy czekającej PIP reformy wynikającej z ostatnich zmian w „Krajowym planie odbudowy”. Chętnie dzielimy się naszą wiedzą i doświadczeniem, które – głęboko w to wierzę – pozwalają realizować w praktyce powierzony państwu polskiemu konstytucyjny obowiązek ochrony pracy w naszym kraju.

Szanowne panie posłanki, szanowni panie posłowie, dziękując za uwagę, proszę Komisję o pozytywne zaopiniowanie sprawozdania z wykonania budżetu państwa za 2024 r. w części 12 – PIP. W przypadku pytań pozostaję wraz z panią główną księgową do państwa dyspozycji.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo, panie ministrze.

Proszę teraz przedstawiciela NIK. Pan Konrad Kostępski, bardzo proszę.

Pełniący obowiązki dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli Konrad Kostępski:

Szanowny panie przewodniczący, szanowna Komisjo, ja nazywam się Konrad Kostępski, jestem pełniącym obowiązki dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny NIK. Jest ze mną pani Anna Żarek, wicedyrektor Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny.

Przechodzę do wyników kontroli wykonania budżetu państwa w części 12 – PIP. NIK oceniła pozytywnie wykonanie budżetu w 2024 r. w części 12. Jeśli chodzi o dochody, to ze względu na niewielki udział w dochodach budżetu państwa ich kontrolę ograniczono do przeprowadzenia analizy porównawczej danych zawartych w Rb-27 z danymi z roku poprzedniego oraz z planem. Natomiast kontrola próby wydatków wykazała, że zostały one poniesione w granicach określonych w planie finansowym w sposób celowy i oszczędny. Nie stwierdzono przypadków niecelowych i niegospodarnych wydatków. Stwierdzona w toku kontroli nieprawidłowość dotycząca podjęcia decyzji o blokadzie wydatków w wysokości 3200 tys. zł po 87 dniach od uzyskania informacji o posiadaniu nadmiaru środków nie miała wpływu na ocenę wykonania budżetu państwa w części 12. NIK zaopiniowała pozytywnie prawidłowość sporządzania sprawozdań za 2024 r. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny

prawidłowość sporządzania sprawozdań budżetowych, w tym sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Główny inspektor pracy co do zasady prawidłowo sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu w części 12. Dziękuję państwu.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Otwieram dyskusję. Bardzo proszę, pan poseł Witek.

Poseł Przemysław Witek (KO):

Dziękuję, panie przewodniczący, za udzielenie głosu.

Szanowny panie ministrze, drodzy goście, chciałbym jako szef jednostki kontrolowanej otrzymywać takie wystąpienia pokontrolne i dodatkowo, kiedy śledzimy państwa pracę, a robimy to jednak systematycznie i z uwagą, należy i pozostaje pogratiulować, podziękować i przyjąć. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Kto jeszcze? Bardzo proszę, pani poseł Urszula Koszutska.

Poseł Urszula Koszutska (KO):

Panie ministrze, ja mam pytanie dotyczące pana wypowiedzi, ponieważ mówił pan, że kontrola wykazała, że wiele osób nie ma wypłacanych wynagrodzeń. Czy pan mógłby odpowiedzieć, jakie są przyczyny tego zjawiska? Dziękuję bardzo

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Ktoś jeszcze? Jeśli nie, to bardzo proszę pana ministra o odpowiedź.

Główny inspektor pracy Marcin Stanecki:

Ja bardzo dziękuję panu posłowi za te miłe słowa, bo rzeczywiście jestem bardzo dumny z tego, co pracownicy PIP zrobili w zeszłym roku, bo naprawdę możemy się pochwalić spektakularnymi efektami jak na instytucję, która wychodzi z pewnego letargu – więc bardzo jestem dumny z tego, co uczyniliśmy, i z pracy moich współpracowników.

Natomiast odnosząc się do pytania – rzeczywiście 2024 r. był tym rokiem, który był rekordowy, jeżeli chodzi o liczbę niewypłaconych wynagrodzeń, ponieważ sama cała suma wszystkich środków prawnych, które wydali inspektorzy – wystąpienia, polecenia, nakazy – sięgnęła kwoty 270 000 tys. zł i niewypłacone wynagrodzenia dotyczyły aż 74 tys. osób. To jest dwa razy więcej niż w 2023 r., ale musimy pamiętać, że złożyły się na to trudności finansowe chociażby PKP Cargo, gdzie podjęliśmy w miarę szybką interwencję. Te czynności kontrolne w każdym oddziale PKP Cargo i w centrali w Warszawie trwały długo, bo te naliczenia chwilę trwały, ale główną przyczyną niewypłacania wynagrodzeń, którą odnotowują inspektorzy, są nadal trudności finansowe, zawirowania na rynku. Przede wszystkim te trudności finansowe wynikają z kłopotów ekonomicznych. To nie jest taka kwestia, jak jeszcze się zdarzało kilkanaście lat temu, że na przykład pracownik nie otrzymywał wynagrodzenia, ostatniego wynagrodzenia, ekwiwalentu za urlop czy odprawy z tego tytułu, że pracodawca stosował wobec niego sankcje, na przykład wynikające z tego, że ten pracownik rozwiązał umowę o pracę. Więc ten 2024 r. był najgorszy pod tym względem właśnie z powodu tych trudności finansowych. Szczególnie duże podmioty spowodowały, że ta nasza statystyka wyszła tak druzgocąco źle.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Jeszcze poseł Wilk, bardzo proszę.

Poseł Ryszard Wilk (Konfederacja):

Szanowni państwo, ja tutaj przy okazji chciałem podpytać, może nie stricte o sprawozdanie finansowe, ale pan powiedział, że ponad 3 tys. kontraktów cywilnoprawnych udało się przekształcić na umowy o pracę. Tutaj pytanie – na jakiej podstawie to jest zmieniane? To jest tak, że strona, czyli pracownik, wychodzi z inicjatywą, że jego umowa spełnia, wyczerpuje znamiona umowy o pracę, czy to wynika ze stanu faktycznego zastanego podczas kontroli? I druga sprawa – czy jeżeli już PIP przekształca taką umowę z kontraktu na umowę o pracę,

to jest tak, że obie strony chcą być dalej w tym kontrakcie, ale prawo tego zabrania i państwo im to na siłę przekształca? Jak to wygląda w praktyce?

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Proszę.

Główny inspektor pracy Marcin Stanecki:

W praktyce, jeżeli chodzi o przekształcenie na podstawie środków o charakterze niewładczym, bo mówimy tutaj o przekształceniach, które wynikają z zastosowania wystąpienia polecenia, które mają charakter niewładczy, które mają taki charakter, że ja proszę – ja piszę do pracodawcy „proszę”. Praktyka jest taka, że najczęściej przekształcamy te umowy cywilnoprawne na budowach, kiedy dochodzi do wypadku. To najczęściej wtedy dochodzi do zmiany, ponieważ mamy kogoś zatrudnionego na podstawie umowy cywilnoprawnej, ewidentnie na budowie wykonuje czynności podporządkowane i pracodawca wychodzi naprzeciw oczekiwaniom inspektora pracy. Pamiętajmy, że gdyby nie... Mówimy o środkach, które wynikają z zawarcia konsensusu, dogadania się – jakby inspektor pracy przekonywał podmiot kontrolowany do tego, żeby przekształcił. Pamiętajmy też, że mówimy o wypadku w pracy. Dzięki temu, że ktoś ma umowę o pracę, ma prawo do zdecydowanie wyższych świadczeń. To najczęstsza sytuacja. Natomiast jeżeli chodzi o skargi, to rzeczywiście jest to ułamek.

Natomiast już od wielu lat PIP odstąpiła od takiej możliwości, którą mamy zapisaną w Kodeksie postępowania cywilnego, że możemy składać pozwy wbrew woli osób zainteresowanych, w związku z tym, że sądy przychyliły się do tego, że osoba zainteresowana mówiła, że chce umowy-zlecenia, pracodawca też to stanowisko jakby podtrzymywał, obydwie strony uważały, że nie chcą mieć umowy o pracę, pomimo że warunki wskazywały na umowy o pracę – w takich sytuacjach przegrywaliśmy i dzisiaj koncentrujemy się przede wszystkim na woli stron i na konsensusie. Chciałbym, żeby to wyraźnie zabrzmiało, to jest takie dogadanie się, porozumienie się między inspektorem a poszkodowaną – najczęściej w wypadku – osobą i pracodawcą.

Poseł Ryszard Wilk (Konfederacja):

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Nie widzę więcej zgłoszeń. Zamykam dyskusję.

Zgłaszam wniosek o pozytywne zaopiniowanie wykonania budżetu państwa w części 12 – PIP. Czy ktoś z członków Komisji jest przeciwny temu wnioskowi? Jeśli nie, to stwierdzam, że Komisja do Spraw Kontroli Państwowej pozytywnie zaopiniowała wykonanie budżetu państwa za 2024 r. w części 12 – PIP.

Jeszcze pan poseł Kostuś jako sprawozdawca. Czy są inne propozycje? Nie ma. W związku z tym upoważniam pana posła do reprezentowania Komisji na Komisji Finansów Publicznych.

Wobec wyczerpania porządku dziennego zamykam posiedzenie Komisji. Dziękuję bardzo.